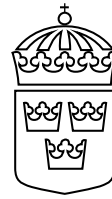


Regeringens proposition

2020/21:177



Avgift för intyg om godkänd bastjänstgöring

Prop.
2020/21:177

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 15 april 2021

Stefan Löfven

Ardalan Shekarabi
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att det ska införas två nya bemyndiganden i 4 kap. patientsäkerhetslagen (2010:659), förkortad PSL. Det ena bemyndigandet ger regeringen en möjlighet att besluta om att ta ut en avgift för att utfärda intyg om godkänd bastjänstgöring. Det andra bemyndigandet ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer en möjlighet att meddela föreskrifter om den praktiska tjänstgöringen (allmäntjänstgöring) för läkare.

Förslaget att det ska införas en rätt för regeringen att meddela föreskrifter om att ta ut en avgift för att utfärda intyg om godkänd bastjänstgöring har sin grund i den nya regleringen av läkarnas specialiserings-tjänstgöring som träder i kraft den 1 juli 2021. Sedan tidigare är det beslutat att kravet i 4 kap. 1 § PSL på att en läkare ska genomgå praktisk tjänstgöring för att få legitimation som läkare tas bort från och med den 1 juli 2021. Under en övergångsperiod kommer dock detta krav att finnas kvar för bl.a. de läkare som avlägger läkarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) i lydelsen före den 1 juli 2019. Förslaget om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om allmäntjänstgöring gör det möjligt att för tid efter den 1 juli 2021 meddela sådana föreskrifter för de läkare som under övergångsperioden omfattas av ett sådant krav på praktisk tjänstgöring.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659)	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	En reform av läkarnas grundutbildning och specialisering	6
4.1	Krav på godkänd bastjänstgöring	7
4.2	Socialstyrelsen utfärdar intyg om godkänd bastjänstgöring och prövar ansökningar om bevis om specialistkompetens.....	7
5	Förslag och bedömningar.....	8
5.1	Avgift för intyg om godkänd bastjänstgöring.....	8
5.2	Bemyndigande att föreskriva om läkarnas allmäntjänstgöring.....	9
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	10
7	Konsekvenser.....	11
7.1	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	11
7.2	Konsekvenser för Socialstyrelsen.....	11
7.3	Konsekvenser för läkare och blivande specialister.....	12
8	Författningskommentar.....	13
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Avgift för intyg om godkänd bastjänstgöring (S2021/01368).....	14
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	15
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	16
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	17
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 april 2021	18

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2020/21:177

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i patient-säkerhetslagen (2010:659).

Förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659)

Härigenom föreskrivs i fråga om patientsäkerhetslagen (2010:659)

dels att 4 kap. 12 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 kap. 11 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

11a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken praktisk tjänstgöring (allmän-tjänstgöring) som krävs för att få legitimation som läkare.

12 §

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökan om legitimation och annan behörighet.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökan om

- legitimation och annan behörighet, och
- intyg om godkänd bastjänstgöring.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

Promemorian Avgift för intyg om godkänd bastjänstgöring har tagits fram inom Regeringskansliet (Socialdepartementet). I promemorian föreslås två nya bemyndiganden: dels att regeringen ska få rätt att föreskriva att en avgift ska tas ut för att ett intyg om godkänd bastjänstgöring ska utfärdas, dels att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få rätt att meddela föreskrifter om vilken praktisk tjänstgöring (allmäntjänstgöring) som krävs för att få legitimation som läkare. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2021/01368).

Tillkännagivande

Riksdagen har lämnat ett tillkännagivande (bet. 2018/19:SoU5 punkt 5, rskr. 2018/19:50) till regeringen om att säkerställa att utbildningssamarbetet med Åland kan fortsätta och att det blir möjligt för läkare att genomföra bastjänstgöring på Åland på likvärdiga villkor som i Sverige. Regeringen gav Socialstyrelsen i uppdrag 2019 att ta fram myndighetsföreskrifter för läkarnas specialiseringstjänstgöring där bastjänstgöring införs som en inledande tjänstgöringsdel. Föreskriften skulle utarbetas i enlighet med det som anges i propositionen Bastjänstgöring för läkare (prop. 2017/18:274). Socialstyrelsen gavs även i uppdrag att säkerställa att bastjänstgöring ska kunna genomföras på Åland på likvärdiga villkor som i Sverige. Socialstyrelsens förslag till nya föreskrifter och allmänna råd har remitterats till Ålands landskapsregering som inte har haft några invändningar på förslagen. Socialstyrelsen har även samrått med Ålands landskapsregering och Akademiska sjukhuset i Region Uppsala då dessa samarbetar kring den allmäntjänstgöring som svenska läkare genomför på Åland i dagsläget. Socialstyrelsen redovisade sitt uppdrag den 31 mars 2020 och av redovisningen framgår att Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2021:8) om läkarnas specialiseringstjänstgöring som beslutades den 26 januari 2021 varken förhindrar eller försvårar ett fortsatt utbildningssamarbete mellan svensk och åländsk hälso- och sjukvård. Detsamma gäller för de förordningsändringar som har gjorts med anledning av införandet av bastjänstgöringen. Det är således möjligt för svenska läkare att genomföra bastjänstgöring på Åland. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 18 mars 2021 att hämta in Lagrådets yttrande över lagförslag som överensstämmer med lagförslaget i denna proposition. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

En reform av läkarnas grundutbildning och specialisering

Förslagen i denna proposition är en del i arbetet med att reformera läkarutbildningen och läkarnas specialisering, vilket har genomförts genom flertalet propositioner, förordningar och revideringar av föreskrifter och allmänna råd. Riksdagen har efter förslag i propositionen Bastjänstgöring för läkare fattat beslut om att kravet i 4 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659), förkortad PSL, på praktisk tjänstgöring, s.k. allmäntjänstgöring för läkarlegitimation ska tas bort (prop. 2017/18:274, bet. 2018/19: SoU5, rskr. 2018/19:50). Som en följd av borttagandet av kravet på att genomgå praktisk tjänstgöring tas även bestämmelsen i 10 kap. 5 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, om att det i regionerna ska finnas möjligheter till anställning för läkares allmäntjänstgöring bort. Bestämmelsen i 10 kap. 5 § HSL som reglerar att det i regionerna ska finnas möjligheter till anställning för läkares specialiseringstjänstgöring har ändrats till att den ska inkludera bastjänstgöring. Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2021 (se propositionen Senarelagt införande av nationell läkemedelslista och bastjänstgöring för läkare, 2019/20:158). Borttagandet av kravet på praktisk tjänstgöring har ett samband med att regeringen har beslutat om en ny examensbeskrivning för läkarexamen som innebär att utbildningen till denna examen ska omfatta 360 högskolepoäng, vilket motsvarar sex års heltidsstudier. De som påbörjar utbildning till läkarexamen efter den 1 juli 2021 kommer att gå den nya läkarutbildningen, som kommer att vara legitimationsgrundande utan något krav på praktisk tjänstgöring efter läkarexamen för att få legitimation.

Översynen av läkarnas specialiseringstjänstgöring som resulterade i departementspromemorian Bastjänstgöring för läkare (Ds 2017:56) gjorde bedömningen att det finns ett behov av en strukturerad introduktion till hälso- och sjukvården som ett led mellan läkarexamen, legitimation och nuvarande specialiseringstjänstgöring när kravet på praktisk tjänstgöring för legitimation tas bort. Den 3 december 2020 beslutade regeringen om förordningsändringar i patientsäkerhetsförordningen (2010:1369), förkortad PSF, som innebär att ST ska inledas med bastjänstgöring under minst sex månader och genomgå under minst fem år och sex månader. Bastjänstgöring ska endast behöva genomföras en gång och behöver inte upprepas vid ytterligare specialisering. Socialstyrelsen utfärdar intyg om godkänd bastjänstgöring (4 kap. 1 a § PSF). En läkare som vill specialisera sig ska alltså först genomgå den inledande bastjänstgöringen och sedan kunna ansöka om ett intyg hos Socialstyrelsen om att hen har uppnått lärandemålen för tjänstgöringsdelen och att hen är godkänd på den delen.

De förordningsändringar som beslutades i december 2020 innebär också att kravet på att göra praktisk tjänstgöring för att få läkarlegitimation kommer att fortsätta att gälla under en övergångstid för den som omfattas av kravet på sådan praktisk tjänstgöring enligt 4 kap. 1 § PSL i lydelsen före den 1 juli 2021 (se 3 kap. 6 § PSF).

I samband med att en revidering av läkarnas specialiseringstjänstgöring och inrättandet av bastjänstgöring utreddes undersöktes även frågan om hur den nya tjänstgöringsdelen skulle utformas, bedömas och intygas. I departementspromemorian Bastjänstgöring för läkare föreslogs att bastjänstgöringen skulle prövas tillsammans med övrig specialiserings-tjänstgöring och att det inte skulle göras någon separat prövning av bastjänstgöringen. I remissomgången av departementspromemorian framkom emellertid synpunkter på förslaget om intyg för bastjänstgöring och huruvida det skulle prövas separat av Socialstyrelsen eller tillsammans med övriga intyg om fullgjord specialiseringstjänstgöring. Med anledning av synpunkterna gjordes bedömningen i propositionen att en godkänd bastjänstgöring skulle vara ett krav för att gå vidare i den övriga specialiseringstjänstgöringen och att ett intyg om godkänd bastjänstgöring skulle utfärdas av Socialstyrelsen. Regeringen har därefter i de förordningsändringar som nu har beslutats inte gått vidare med att föreslå att en godkänd bastjänstgöring ska vara ett krav för att gå vidare i den övriga specialiseringstjänstgöringen. Däremot kommer det att vara ett krav för att uppnå specialistkompetens att den enskilda läkaren har en godkänd bastjänstgöring. Socialstyrelsen har föreskrivit att för att få ett bevis om specialistkompetens ska en läkare ha ett intyg om godkänd bastjänstgöring (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd [HSLF-FS 2021:8] om läkarnas specialiseringstjänstgöring).

Bedömningen av kompetens under bastjänstgöringen görs på flera sätt. En huvudansvarig handledare ska följa läkarens kompetensutveckling under hela bastjänstgöringen, samråda med övriga handledare och ta del av de dokumenterade bedömningarna. Innan ett intyg om godkänd bastjänstgöring utfärdas ska en sammantagen bedömning av om läkaren uppfyller kompetenskraven i målbeskrivningen göras av den huvudansvariga handledaren och en extern bedömare. Den enskilda läkaren ska ansvara för att ansöka hos Socialstyrelsen om ett intyg på att läkaren har uppnått kompetens enligt målbeskrivningen för bastjänstgöringen. Ett intyg om godkänd bastjänstgöring bör som utgångspunkt ansökas om och utfärdas innan den enskilda läkaren går vidare till övriga delar av specialiserings-tjänstgöringen.

4.2 Socialstyrelsen utfärdar intyg om godkänd bastjänstgöring och prövar ansökningar om bevis om specialistkompetens

En legitimerad läkare kan enligt den nya ordningen få bevis om specialistkompetens efter att ha genomgått viss vidareutbildning under minst fem år och sex månader, samt efter att ha förvärvat de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som föreskrivs (se 4 kap. 8 § PSL och 4 kap. 1 § PSF). Specialistinriktningar och målkraven för att uppnå specialistkompetens regleras närmare i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkarnas specialiseringstjänstgöring. Socialstyrelsen har beslutat om reviderade föreskrifter för läkarnas specialiseringstjänstgöring som enligt

Prop. 2020/21:177 förslagen i prop. Bastjänstgöring för läkare omfattar bastjänstgöring som den inledande tjänstgöringsdelen. Myndighetens reviderade föreskrifter och allmänna råd för läkarnas specialiseringstjänstgöring träder i kraft den 1 juli 2021.

I den nya specialiseringstjänstgöringen kommer den enskilde läkaren vid två tillfällen att behöva ansöka till Socialstyrelsen för att få intyg som sammantaget kan leda till bevis om specialistkompetens inom någon av de 63 läkarspecialiteter som finns i Sverige. När ansökan skickas in till Socialstyrelsen erlägger den enskilde läkaren en avgift för den prövning som Socialstyrelsen genomför. Denna avgift återbetalas inte om den sökande får ett avslag. Om man inte får godkänt på sin ansökan och behöver ansöka vid fler tillfällen tas en ny avgift ut.

5 Förslag och bedömningar

5.1 Avgift för intyg om godkänd bastjänstgöring

Regeringens förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om avgift för prövning av ansökan om intyg om godkänd bastjänstgöring.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har lämnat synpunkter på förslaget tillstyrker det eller har inte något att invända.

Skälen för regeringens förslag: Avgiftsfinansiering av t.ex. tillståndsprövningar och olika behörigheter finns inom en rad områden. För hälso- och sjukvårdens område är det Socialstyrelsen som prövar och utfärdar intyg om legitimation och specialistkompetens. Prövning av ansökan om legitimation och andra behörigheter för hälso- och sjukvårdspersonal är avgiftsbelagd. För ansökningsavgiftens storlek m.m. gäller 10–14 §§ avgiftsförordningen (1992:191). Socialstyrelsen administrerar avgiften och kontrollerar att den betalats i samband med att en ansökan prövas. Avgiften får dock inte disponeras av Socialstyrelsen.

Avgiften regleras i 8 kap. 1 § PSF. Av den bestämmelsen och övergångsbestämmelser framgår t.ex. att för den läkare som genomgått den nya legitimeringsgrundande läkarutbildningen kommer avgiftsklass 2, vilken i nuläget enligt avgiftsförordningen är 870 kronor, att gälla. För den som har rätt att erhålla läkarlegitimation enligt äldre bestämmelser gäller fortsatt avgiftsklass 4, 2 900 kronor, för läkarlegitimation (se p 4 i övergångsbestämmelserna till ändringen i 8 kap. 1 § PSF). Bevis om specialistkompetens är för närvarande reglerat till avgiftsklass 4.

Den nya bastjänstgöringen som inleder specialiseringstjänstgöringen är ett krav av många som behöver uppfyllas innan en läkare kan få ett bevis om specialistkompetens. Kostnaden som uppkommer med anledning av utfärdandet av intyget bör bekostas av den som söker att få ett sådant intyg. Prövningen bör alltså avgiftsfinansieras så som görs för ansökningar om legitimationer och behörigheter. Av den anledningen föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om avgifter för utfärdande av intyg om godkänd bastjänstgöring. I promemorian Avgift för intyg om godkänd bas-

5.2 Bemyndigande att föreskriva om läkarnas allmäntjänstgöring

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilken praktisk tjänstgöring (allmäntjänstgöring) som krävs för att få legitimation som läkare.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: I stort sett samtliga instanser tillstyrker förslaget eller har inte något att invända. *Socialstyrelsen* välkomnar förslaget då det skapar förutsägbarhet vid tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 1999:5) om allmäntjänstgöring för läkare och ger Socialstyrelsen möjlighet att göra ändringar i föreskriften vid behov även i framtiden. *Region Stockholm* anser att formuleringen av bemyndigandet kan vara missvisande eftersom Socialstyrelsen kan bestämma om annan praktisk tjänstgöring som krävs för att erhålla legitimation som läkare. Regionen föreslår att andra exempel på bemyndigande läggs till i parentesen eller att parentesen med innehåll tas bort. *Linköpings universitet* tillstyrker inte förslaget. Universitetet menar att formuleringen av bemyndigandet strider mot att kravet på praktisk tjänstgöring för att få legitimation tas bort den 1 juli 2021. Det bör därför tydligt framgå att denna paragraf gäller de med läkarexamen som inte har fullgjort den legitimationsgrundande läkarutbildningen.

Skälen för regeringens förslag: Kravet i 4 kap. 1 § PSL på att en läkare behöver göra praktisk tjänstgöring för att få legitimation som läkare upphör att gälla den 1 juli 2021 (se lagen [2020:311] om ändring i lagen [2018:1196] om ändring i patientsäkerhetslagen [2010:659]). Genom 3 kap. 6 § PSF kommer dock kravet på praktisk tjänstgöring att finnas kvar under en övergångstid för bl.a. den läkare som erhållit läkarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) i lydelsen före den 1 juli 2019. Enligt övergångsregler till ändringen i bilaga 2 till högskoleförordningen kommer det att vara möjligt att ta ut sådan läkarexamen till och med den 31 december 2029. Det finns således fortfarande ett behov av att föreskrifter ska kunna meddelas om läkares allmäntjänstgöring under övergångstiden på samma sätt som har gjorts tidigare. *Linköpings universitet* har synpunkter på hur bemyndigandet formulerats och anser att det bör göras tydligt att det endast gäller föreskrifter om praktisk tjänstgöring för de läkare som inte har en legitimationsgrundande läkarutbildning. *Region Stockholm* anser å sin sida att bemyndigandet bör ges en vidare formulering. Av 4 kap. 1 § PSL i lydelsen från och med den 1 juli 2021 framgår att kravet för att få legitimation som läkare är läkarutbildning. Det föreslagna bemyndigandet kommer därför inte kunna användas för att återinföra krav på praktisk tjänstgöring i strid med PSL så som *Linköpings universitet* för fram. Som *Region Stockholm* för fram finns det annan praktisk tjänstgöring än den som nämns i det föreslagna bemyndigandet. Socialstyrelsen har med stöd av andra bemyndiganden rätt att meddela

Prop. 2020/21:177 föreskrifter om annan praktisk tjänstgöring än allmäntjänstgöring t.ex. 6 kap. 4 § PSF för läkare med utbildning från tredjeland. Det bemyndigande som föreslås motsvarar det bemyndigande som nu finns i 4 kap. 1 § PSL om rätt att meddela föreskrifter för praktisk tjänstgöring. Bemyndigandet upphör samtidigt som kravet på praktisk tjänstgöring i 4 kap. 1 § PSL tas bort den 1 juli 2021. Det finns ett fortsatt behov av bemyndigandet. Regeringen anser att det finns skäl att utforma bemyndigandet i så nära överensstämmelse som möjligt med nuvarande bemyndigande. *Socialstyrelsen* som är den myndighet som har rätt att meddela föreskrifter om den praktiska tjänstgöringen (allmäntjänstgöringen) har inte heller några synpunkter på hur bemyndigandet formulerats.

En läkare som går den nya legitimationsgrundande läkarutbildningen kommer enligt 4 kap. 1 § PSL i lydelse från och med den 1 juli 2021 inte ha något krav på att genomgå praktisk tjänstgöring för att erhålla legitimation som läkare, utan detta gäller bl.a. enligt 3 kap. 6 § PSF den läkare som har erhållit läkarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen i lydelsen före den 1 juli 2019. För den läkare som inte omfattas av kravet på praktisk tjänstgöring enligt 4 kap. 1 § PSL i lydelsen före den 1 juli 2021, men som ändå behöver göra någon form av praktisk tjänstgöring finns en möjlighet att erhålla legitimation som läkare med stöd av 4 kap. 2 § PSL. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har också rätt enligt 4 kap. 11 § PSL att meddela föreskrifter om legitimation.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2021.

Regeringens bedömning: Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer inte med regeringens förslag och bedömning. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2021 och att den nya paragrafen, 4 kap. 11 a §, ska tillämpas från och med den 1 juli 2021.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* har haft synpunkter på förslaget. Myndigheten framför att kravet på tjänstgöringstid i bastjänstgöringen kan uppfyllas genom tillgodoräknande av tidigare tjänstgöring. Det innebär att det finns personer som kan komma att ansöka om intyg om godkänd bastjänstgöring redan i samband med ikraftträdandet. Flera regioner har t.ex. anordnat s.k. pilotjänster som har varit utformade utifrån förväntningar om hur bastjänstgöringen skulle regleras. Därför anser myndigheten att det är lämpligt att reglerna rörande avgift träder i kraft samma datum som reglerna för bastjänstgöringen träder i kraft, dvs. den 1 juli 2021.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De övriga författningsändringar som har gjorts med anledning av införandet av bastjänstgöring och borttagande av kravet på praktisk tjänstgöring som krav för

legitimation träder i kraft den 1 juli 2021. *Socialstyrelsen* har fört fram att det kan finnas personer som kan ansöka om ett intyg redan vid ikraftträdandet av bestämmelserna om bastjänstgöring och förordar ett ikraftträdande den 1 juli 2021. Regeringen anser i likhet med *Socialstyrelsen* att det är lämpligt att ändringarna träder i kraft samtidigt som redan beslutade ändringar. Lagändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 juli 2021.

Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

Prop. 2020/21:177

7 Konsekvenser

7.1 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Principen om det kommunala självstyret finns i 1 kap. 2 § kommunallagen (2017:725), KL. Där anges att Sverige är indelat i kommuner och regioner och att dessa på demokratins och den kommunala självstyrelsens grund sköter de angelägenheter som anges i lagen eller i särskilda föreskrifter. Enligt 2 kap. 1 § KL får kommuner och regioner själva ta hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar och som inte ska tas om hand enbart av staten, en annan kommun, region eller någon annan.

Enligt 14 kap. 3 § regeringsformen bör en inskränkning av den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranleder inskränkningen, dvs. en proportionalitetsprövning ska göras under lagstiftningsprocessen. Det innebär att förslaget inte får vara onödigt långtgående och om syftet med nya eller ändrade bestämmelser kan uppnås på ett mindre ingripande sätt ska det minst ingripande alternativet väljas. Det ska således göras dels en analys av de konsekvenser som förslaget får för den kommunala självstyrelsen, dels en avvägning mellan det kommunala intresset av självstyrelse och de nationella intressen som den föreslagna lagstiftningen ska tillgodose. Regeringens förslag om att införa en avgift för ett intyg om godkänd bastjänstgöring bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen eftersom det är den enskilde läkaren som erlägger avgiften för en sådan ansökan.

Förslaget i promemorian om att *Socialstyrelsen* även framöver ska få bemyndigande att föreskriva om läkarnas allmäntjänstgöring bedöms påverka det kommunala självstyret på samma sätt som det har gjort sedan den praktiska tjänstgöringen infördes i slutet av 1960-talet. Med anledning av att förslaget inte innebär någon förändring bedöms den inverkan förslaget kan ha på det kommunala självstyret vara proportionerlig i förhållande till syftet.

7.2 Konsekvenser för *Socialstyrelsen*

Socialstyrelsen är den myndighet som föreskriver om bindande regler och allmänna råd som gäller för läkare bl.a. vid allmäntjänstgöring och

Prop. 2020/21:177 specialisering. Myndigheten prövar även ansökningar om olika behörigheter, t.ex. intyg om särskilt förordnande att utöva läkaryrket som icke legitimerad och bevis om specialistkompetens. Förslagen i denna proposition innebär att Socialstyrelsen fortsatt kommer ha bemyndigande att föreskriva om hur läkarnas allmäntjänstgöring ska utformas för att det ska kunna leda till läkarlegitimation. Socialstyrelsen har under 2020 reviderat sina föreskrifter och allmänna råd för läkarnas allmäntjänstgöring med anledning av den förnyade läkarutbildningen och specialiseringen för läkare. Förslaget bedöms inte påverka myndigheten då myndigheten sedan länge har haft det bemyndigandet och nyligen reviderat sina föreskrifter.

I proposition Bastjänstgöring för läkare behandlades frågan om att ett separat ansökningsförfarande skulle införas för bastjänstgöringen. Där behandlas även de samhällsekonomiska konsekvenser av ett separat ansökningsförfarande för intyg om godkänd bastjänstgöring. Regeringens förslag avser den avgift som den enskilde läkaren ska erlagga vid ansökan om godkänd bastjänstgöring. För Socialstyrelsen innebär det att myndigheten vid varje prövning om godkänd bastjänstgöring ska kontrollera att arvode erlagts av läkaren som ansöker om intyget. Det medför således en administration kring att t.ex. påminna om avgiften eller att besvara frågor kopplade till avgiften. När avgiften erläggs kan även komma att påverka datumet för intyget.

Utifrån att Socialstyrelsen har en organisation, och t.ex. ärendehanteringssystem för att ta emot och registrera erlagd avgift för många olika intyg för hälso- och sjukvårdspersonal, är bedömningen att myndigheten även kommer kunna göra det vid prövning om intyg om godkänd bastjänstgöring. Det kan medföra en ökad arbetsbelastning för myndigheten. Det kommer under en övergångsperiod att variera hur många som kommer ansöka om intyget för att sedan bli mer jämn andel sökande. Regeringen avser att ha en nära dialog med myndigheten för att följa hur detta utvecklas.

7.3 Konsekvenser för läkare och blivande specialister

En konsekvens av den reviderade specialiseringstjänstgöringen med bastjänstgöring är att den leder till en strukturerad introduktion till svensk hälso- och sjukvård och läkaryrket. Bastjänstgöringen innebär en nationell likformig utbildning där läkaren får tillgång till handledning och stöd i sin professionella utveckling. Konsekvenser av ansökningsförfarandet och kravet på ett intyg om uppnådd kompetens enligt målbeskrivningen för bastjänstgöring har behandlats tidigare och förslagen i denna proposition avser avgiften. En ekonomisk konsekvens av förslagen för blivande specialister blir att den enskilda personen får bekosta avgiften för prövning av ansökan.

När det gäller förslaget om ett bemyndigande att föreskriva om läkarnas allmäntjänstgöring bedöms detta inte få några märkbara konsekvenser för blivande läkare.

Förslaget till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659)

4 kap.

11 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken praktisk tjänstgöring (allmäntjänstgöring) som krävs för att få legitimation som läkare.

Paragrafen är ny.

Bemyndigandet motsvarar det bemyndigande som finns till kraven på praktisk tjänstgöring i 4 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659) i lydelsen före den 1 juli 2021.

Bemyndigandet omfattar föreskrifter om sådan praktisk tjänstgöring (allmäntjänstgöring) som en läkare behöver göra för att få legitimation som läkare. Vilka läkare som fortsatt omfattas av kravet på att göra praktisk tjänstgöring för att få legitimation som läkare anges i 3 kap. 6 § patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) i lydelsen från och med den 1 juli 2021.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

12 § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökan om

- legitimation och annan behörighet, och
- intyg om godkänd bastjänstgöring.

Paragrafen innehåller bemyndiganden till regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökan om legitimation och annan behörighet. Paragrafen ändras på så sätt att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter också om avgifter för intyg om godkänd bastjänstgöring. Sådana föreskrifter meddelas i patientsäkerhetsförordningen (2010:1369). Paragrafen ändras även genom att bemyndigandena ställs upp i en punktlista.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2021.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Sammanfattning av promemorian Avgift för intyg om godkänd bastjänstgöring (S2021/01368)

I promemorian föreslås att det ska införas en möjlighet för regeringen att besluta om att ta ut en avgift för att utfärda intyg om godkänd bastjänstgöring. Förslaget har sin grund i den nya regleringen av läkarnas specialiseringstjänstgöring som träder i kraft den 1 juli 2021.

Kravet i 4 kap. 1 § patientsäkerhetslagen (2010:659) på att en läkare ska göra praktisk tjänstgöring, s.k. allmäntjänstgöring, för att få legitimation som läkare tas bort den 1 juli 2021. Kravet på praktisk tjänstgöring för att få legitimation som läkare kommer dock att finnas kvar under en övergångsperiod för bl.a. de läkare som avlägger läkarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) i lydelsen före den 1 juli 2019. Det föreslås i promemorian att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer under denna övergångsperiod ska få meddela föreskrifter om den praktiska tjänstgöringen för läkare.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021. Förslaget om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer under övergångsperioden ska få meddela föreskrifter om den praktiska tjänstgöringen för läkare föreslås dock tillämpas från och med den 1 juli 2021.

Förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659)

Härigenom föreskrivs i fråga om patientsäkerhetslagen (2010:659)

dels att 4 kap. 12 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 kap. 11 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

11a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken praktisk tjänstgöring (allmän-tjänstgöring) som krävs för att få legitimation som läkare.

12 §

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökan om *legitimation och annan behörighet*.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökan om

- *legitimation och annan behörighet, och*
- *intyg om godkänd bastjänstgöring.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2021.

2. Den nya bestämmelsen, 4 kap. 11 a §, ska dock tillämpas för tid från och med den 1 juli 2021.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från: Ekonomistyrningsverket, Förvaltningsrätten i Stockholm, Inspektionen för vård och omsorg, Justitiekanslern, Linköpings universitet, Region Stockholm, Region Västerbotten, Socialstyrelsen, Svenska läkaresällskapet, Sveriges läkarförbund och Örebro universitet.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, Region Skåne, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges läkarförbund Student och Sveriges Yngre Läkares Förening.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-03-24

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden
Inga-Lill Askersjö och Petter Asp

Avgift för intyg om godkänd bastjänstgöring

Enligt en lagrådsremiss den 18 mars 2021 har regeringen (Socialdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga
Lisa Wiberg, biträdd av departementssekreteraren Anna Östman.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 april 2021

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Bolund, Johansson, Baylan, Hultqvist, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkran, Lindhagen, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko, Stenevi, Olsson Fridh

Föredragande: statsrådet Shekarabi

Regeringen beslutar proposition Avgift för intyg om godkänd
bastjänstgöring